

gyunk az izgalom, mely meglep, midőn rátalálunk. Mi vagyunk az akarat, mely az értékcsereit végrehajtja . . . Minden mi vagyunk.

Fel tehát! Rejtett kincsek várnak ránk, csak szív, kéz, értelem, erő, felismerés, vágy, akarat kell, s miénk lesz a legfőbb kincs: Isten országa. Ámen.

GELLÉRD IMRE

A KERESZTÉNY EMBER ISMERTETŐJEGYE

Jn 13,35

Ha füstöt látunk a távolban felszállni, ez annak a jele, hogy ott tűz van. Ha megfagy a víz, az annak a jele, hogy a hőmérséklet nulla fok alá süllyedt. Ha valaki meghal szeretteink közül, bánatunk, gyászunk jeléül fekete szalagot tűzünk ruhánkra. Ha szobrot látunk, mely nőt ábrázol mérleggel és karddal a kezében, ez az igazságszolgáltatás jelképe. A primitív törzsek a törzstagok bőrébe sajátos jeleket égettek bele; ezekről ismerték meg, hogy ki hová tartozik. A középkorban a nemesi családok címereket szerkesztettek. A címer az illető családhoz való tartozás ismertetőjele volt. A zászló is jel. Egy nép, egy nemzet legmagasabb eszményeinek jelképe. Nyelvünk is jel. Minden szó, mit ki mond a szánk, a valóságnak egy-egy darabját jelképezi. Vannak lelkiállapotot kifejező jelek is. Így például a sírás a bánatnak, a csók a szeretetnek, a tüzes arc a lelkesedésnek ismertetőjegye. A lelki dolgok és történések láthatatlanok, közvetlenül nem érzékelhetők. Jelek által válnak tapasztalhatókká és megismerhetőkké. A jel csak formáság, de mögötte tartalom rejlik. Hivatása ezt a tartalmat kifejezni, annak létezéséről és természetéről bizonyosságot tenni. A látható jel — hogy úgy mondjuk — elárulja a láthatatlan tartalmat; a jelből következtetünk a tartalom meglétére. Így pl. a zászló jel, a tartalom, amit kifejez, a haza. A nevetés jel, a tartalom, amire következtethetünk belőle, az öröm, a tetszés. Az úrvacsora is jel, a tartalom, amit kifejezésre juttat, a keresztény testvéri hitközösség fenséges élménye. Sokféle jel van. Egész életünk a jelek szövevénye. Az egyik jel létezését, a másik állapotot, az egyik mennyiséget, a másik minőséget, az egyik hovatartozást, a másik elkötelezést fejez ki.

Beszélhetünk önkéntelen vagy maguktól jövő jelekről. Pl. a sírás magától jön, ezért önkéntelen, akaratlan jel. De már az úrvacsora pl. nem önkéntelen, nem magától jön, azt mi akarjuk, arra tudatosan készülünk.

Ha a megismerés és közlés egyik elkerülhetetlen feltétele a jel, akkor bizonyára a keresztény mivoltunk, a Jézushoz való tartozásunk felismerése és közlése is jeleket igényel. Ha mindent lehet közölni jelek-

kel, ha mindent fel lehet ismerni jelek segítségével, akkor keresztény mivoltunk is jelek segítségével megismerhető és kifejezhető.

Melyek ezek a jelek?

Amikor országunk zászlaját, rajta a címerrel megpillantjuk, tudjuk, hogy ez hazánk dicsőséges jelvénye. Nincs még egy zászló s még egy címer a világon, mely e hont ábrázolná. Nem így vagyunk a kereszténységgel. Itt nincs ilyen egységjel. Ha a világon élő összes keresztényeket felkérnők, mondják meg, ki a keresztény, ki a Jézus követője s miről lehet megismerni őket, akkor — azt hiszem — legalább százféle választ kapnánk.

1. Az őskeresztények keresztény mivoltuk ismertetőjegyül a halat választották. Miért éppen a halat? Azért, mert ennek a görög kifejezésnek: Jézus Krisztus, Isten fia, Megváltó, a kezdőbetűi egymás mellé rakva az „ichtüsz“ szót adják, ami magyarul azt jelenti, hogy hal. Arról lehetett megismerni, hogy valaki keresztény, hogy fából, csontból, vasból vagy kőből készített kis haljelvényt hordott magán, s idegenek között ennek felmutatásával igazolta keresztény voltát. De a hal a misziónak, a hittérítésnek is ábrázolójele volt. Mint ahogy a halat kihalásszák a tergerből, akképpen kötelessége minden kereszténynek a „halásszás“, vagyis a pogányság tengeréből emberek kimentése és a jézusi ügy szolgálatába való állítása.

2. Arra a kérdésre, hogy ki a keresztény, sokan így felelnek: az, akit megkereszteltek és a nevét az anyakönyvbe, az egyháztagok névsorába beírták. Jézus követésének ismertetőjele ezek szerint a keresztesség és az anyakönyv. Elfogadhatjuk-e ezt? Nem, mert sokan vannak, akiknek neve nincs beírva semmiféle anyakönyvbe, mégis keresztények. Viszont vannak, akiknek a neve be van írva, de lelkileg semmi közük sincsen Jézushoz és a kereszténységhez, legfennebb csak papíron. Ezek az ún. papírkeresztények, akiknek jelszava textusunk stílusában megfogalmazva így hangzik: „Arról ismernek meg titeket, hogy Jézus követői vagytok, ha meg vagytok keresztelve és az egyháztagok névjegyzékébe fel vagytok véve.“

3. Ismét mondanák: keresztény az, aki elfogadja a történelmi keresztény egyház hitvallását és tanításait. Helyes-e ez az ismertetőjel? Nem. A hitvallás nem lehet Jézus követésének ismertetőjegye, mert ha az, akkor sem Jézus, sem a tanítványok, sem pedig az első keresztények nem voltak keresztények, mivel ők ezt nem ismerték, és nem hirdették. Ezek az ún. tankeresztények. Szerintük Jézus követésének ismertetőjele a tan, a hitvallás. Jelszavuk textusunk stílusában megfogalmazva a következő lenne: „Arról ismernek meg titeket, hogy Jézus tanítványai vagytok, ha elfogadjátok a hitvallást, ha hisztek a dogmákban.“

4. Lehet-e a kereszt Jézus követésének kizárólagos jele? Írhatjuk textusunk stílusában a kereszténység zászlajára ezt a mondatot: „Arról ismernek meg az emberek, hogy Jézus tanítványai vagytok, ha a keresztet és annak tanát, az üdvönt elfogadjátok“? Nem. Mert ez a jelszó nem egyetemes, nem minden keresztény ember meggyőződését fejezi ki.

5. Miről lehet akkor megismerni, hogy valaki keresztény? Atyámfia, ha valaki hirtelen szembeszegezné veled ezt a kérdést, milyen vá-

laszt adnál rá csak úgy rögtönözve? — Fiatalember koromban egy vasárnap érdekes ötletem támadt. Istentisztelet után papírlapokat osztottam ki híveim között. Minden lapon ez állt: Kérlek, kedves afia, felelj írásban a következő kérdésre: szerinted miről lehet megismerni, hogy valaki keresztény? Sok válasz érkezett be, közöttük ilyenek: arról, hogy imádkozik; hogy Bibliát olvas; hogy templomba jár; hogy komoly ember, tiszta és rendes. Mindenik válasz helyes volt, mert mindenik keresztény mivoltunknak egy-egy lényeges vonását tüntette fel. Textusunkra azonban világosan és félreérthetetlenül a sok válaszból csak kevesen adták válaszul azt, hogy keresztény az, aki szeret.

Mindezekből láthatjuk, hogy a keresztények között mennyire nem egységes a felelet arra a kérdésre, hogy mi legyen a kereszténység, azaz Jézus követésének ismertetőjele. Csak egyetlenegy gyülekezetben is mennyire különböző feleletet adtak a hívek, hát akkor az egész világon? Joggal csodálkozhatunk ezen, hiszen Jézus világosan, félreérthetetlenül megmondta: „Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.“ Olyan világos beszéd ez, mint a kétszer kettő négy. S ha a kétszer kettő négyben mindenki egyetért, hogy nem értünk egyet abban is, hogy keresztény az, aki szeret?!

Egyszer egy vallásórán a konfirmáló növendékeknek azt a feladatot adtam, hogy rajzolják le az unitárius címert a kígyóval meg a galambbal, azután pedig emellé találjanak ki ők és rajzoljanak egy olyan címert, amelyet az egész kereszténység számára alkalmasnak találnak. Pajzs alakú, fehér mezőbe különféle jeleket rajzoltak a növendékek. Az egyik templomot, a másik csillagot, a harmadik békegalambot, a negyedik Bibliát és különféle jelszavakat. Egy ábrándos képű okos konfirmáló figyelemreméltó címert rajzolt: kikörvonalazta a pajzsot, s beleírta szép betűkkel ezt a szót: szeress! Meghatott ez a zseniális egyszerűség. Nem mintha ez az ártatlan gyermek fedezte volna fel, hogy a szeretet keresztény mivoltunk egyetlen elfogadható ismertetőjegye, hanem azért, mert lám, vannak, akik tudják vagy sejtik, hogy Jézusnak igaza van: keresztény az, aki szeret! Követésének ismertetőjele a szeretet.

Ez a jel egyszerű, mint maga Jézus;
ez a jel hiteles, mert maga Jézus adta;
ez a jel azt fejezi ki, ami Jézusban a legjellemzőbb, a legközpontibb, a legsajátosabb;
ez a jel a jézusi kereszténység summája;
ez a jel egyetemes, minden nyelven érthető, kifejezhető, minden szív által felfogható;
ez a jel fenséges, hatásos és nevelő értékű;
ez a jel nem elválasztja a keresztényt a kereszténytől, hanem összeköti aranyfonállal;
ez a jel megfelel az evangélium követelményeinek, s így minden Jézust követő ember szíve közepébe beírhatja azt.

Amde a szeretet mint ismertetőjel Jézusnál több a legfenségesebb címernél is. Azt mondtuk, hogy a jel nem megtestesíti a tartalmat, hanem csak jelképezi, ábrázolja ezt. A zászló nem maga a haza, hanem csak jelképe annak. Jézusnál egy sajátos jelenséggel találkozunk. Nála a

tartalom és az azt ábrázoló jel egybeesik. A szeretet tartalom és a jel is egyben. Jézus nem választja külön a jelt, hanem magát a tartalmat teszi meg jellé: őt követni annyi, mint szeretni. Ennek a jele nem valami különálló szimbólum, hanem maga a szeretet. Arról ismernek meg, hogy szerettek, ha szerettek. Nem szójáték ez, hanem valóság. Mintha azt mondaná: arról ismerik meg, hogy valaki földműves, ha földet művel. Arról ismerik meg, hogy valaki énekes, ha énekel. Arról ismerik meg, hogy valaki nevelő, ha nevel. Pontosan így hangzik ez is: arról ismerik meg, hogy szerettek, ha szerettek! Szeretetünket tehát szeretettel, keresztényi mivoltunkat keresztényi mivoltunkkal bizonyítjuk meg. Jézusnál nem lehet a tartalmat jellel helyettesíteni. Ő nem olyan, mint az a karmester, aki hegedűsöket vesz fel úgy, hogy diplomákkal, érmeikkel, jelvényekkel igazoltatja, hogy azok valóban tudnak hegedülni, hanem olyan, mint az a karmester, akit nem érdekel a diploma, az érem, a jelvény, a külső bizonyíték, hanem kezébe adja a pályázónak a hangszer, s így szól: hegedülés által bizonyítsd be, hogy valóban hegedűs vagy. A keresztény ember sem külső jelekkel bizonyítja be, hogy ő a szeretet követője, hanem azzal, hogy az élet hangszerein mindennap, ha kell, eljátssza a szeretet fenséges himnuszát.

Minden más jel csak emlékeztet a parancsra, a szeretet maga a parancs. Minden más jel csak szemlélet, a szeretet maga a cselekvés. Minden más jel kívülről hatol be a lélekbe, a szeretet belülről árad, mint a tűz. A szeretet sohasem veszti el időszerűségét. Időszerű ma, az úrkutatás világában, s időszerű lesz örökkön örökké a világ végezetéig.

Ha a szeretet Jézus követésének egyetlen hiteles ismertetőjele, akkor

1. Egy ismertetőjelünk legyen: a szeretet.

2. Használjuk ezt a jelt. Használjuk, éljünk vele. Mindennap, minden órában bizonyítsuk vele keresztényi mivoltunkat, tegyünk bizonyosságot arról, hogy Jézushoz tartozunk.

3. Vannak emberek, akik így nyilatkoznak: én jó keresztény vagyok, csak nem szeretem felebarátaimat. Úgy hangzik ez, mintha egy földműves ezt mondaná: én jó földműves vagyok, csak nem szeretem a földet művelni. Úgy hangzik ez, mintha egy zenész mondaná: jó zenész vagyok, csak nem szeretek zenélni. Úgy hangzik ez, mintha egy nevelő mondaná: én jó nevelő vagyok, csak nem szeretek nevelni. Éppoly hamis ez a kijelentés is: én jó keresztény vagyok, csak nem szeretek szeretni.

4. Nemcsak keresztényi mivoltunk bizonyítéka ez a jel, hanem emberségünké is. Így is lehetne mondani: arról ismernek meg titeket az emberek, hogy emberek vagytok, ha egymást szeretitek.

5. Legyen ez a jel igaz. A szeretet akkor igaz, ha nem pusztán beszéd, nem csupán érzelem, hanem tett, jóindulat, megbocsátás, irgalom, az erkölcsi érték szakadatlan valósítása. Ne legyen álarc, üres szimbólum, mely lehull rólunk, hanem legyen igaz énünk és természetünk.

„Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.“ Ez a mi jelünk és feladatunk, hogy Jézus követői vagyunk, ha egymást igazán szeretjük! Ámen.

GELLÉRD IMRE

JÉZUS TANÍTVÁNYAINAK ISMERTETŐJEGYE

Jn 13,35

Altalánosan ismert mondás: ugyanazon a fán nincs teljesen egyforma két levél. Azt fejezi ki ez, hogy nincs két ember, aki mindenben egyforma lenne, bármennyire is hasonlítanak egymáshoz. Még a megkülönböztethetetlennek látszó ikertestvéreknek is vannak olyan sajátos jegyeik, melyek alapján szüleik, legközelebbi hozzátartozóik különbséget tudnak tenni közöttük. De nemcsak az egyéneknek, hanem népcsoportoknak, népeknek is vannak olyan reájuk jellemző ismertetőjegyeik, amelyek más népektől, népcsoportoktól megkülönböztetik őket.

Ezek a jegyek kétfélék: külsők, testiek és belsők, lelkiek, szellemiek. Ezek az utóbbiak az egyének és népek, népcsoportok gondolkodásmódjának, erkölcsi felfogásának sajátosságában jelentkeznek. Minthogy pedig az ember értékmérője mindenekelőtt a lelki, szellemi világa, erkölcsi felfogása: egyénekre és csoportokra nézve is a belső, lelki-szellemi ismertetőjegyek a fontosabbak, minthogy ezek együtt alkotják a szellemét.

Miért figyelmeztette Jézus tanítványait, hogy arról ismerik meg őket, hogy az ő tanítványai, ha egymást szeretik, azaz jellegzetes, honfitársaiktól, másoktól megkülönböztető jegyük a szeretet? Jézus a farizeusokat a másokkal szemben tanúsított elfogult magatartásuk miatt sokszor kárhoztatta az evangéliumok tanúsága szerint.

Erre vonatkozik, ezt példázza az irgalmas szamaritánus története, mely azt igyekszik érzékeltetni, hogy minden ember felebarátunk, testvérünk, szerencsétlen sorsában tehát segítenünk kell rajta a szeretet parancsából kifolyólag, bárki legyen, bármily nemzethez, fajhoz tartozzék. A felebaráti szeretet parancsa tehát nem csupán egy elkülönült csoportra vonatkozik, hanem mindenkire, még ellenségeinkre is. Ezért mondja Jézus: „Hallottátok, hogy megmondattott: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet. Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnek“ (Mt 5, 43—44). Az Isten iránti szeretet után a legfőbb parancsolat a felebarátaink szeretete, amely többet ér minden égő és véres áldozatnál, természetszerűleg következik mindebből, hogy követői, elsősorban tanítványai számára jellemző tulajdonságul, benső ismertetőjegyül Jézus a szeretetet jelölte meg.

Tudjuk, hogy Jézus tanításainak központi gondolata az Isten országa. Ez az az eszmény, melynek megvalósulása eloszlat minden ellentétet, bajt, nyomorúságot. Ennek az eszménynek megvalósulásáért való munkára, küzdelemre hívta el tanítványait, ezt a munkát, küzdelmet tűzte ki számunkra életcéllul (Mt 4, 19). Tehát tanítványai alkották azt a közösséget, melynek életfeladata kell hogy legyen az Isten országa megvalósulásáért való szüntelen küzdelem.

Valamely embercsoport együttes munkája csak úgy lehet eredményes, valamely eszmény csak úgy válhatik valósággá, ha az érte küzdők mindenikét áthatja az eszményért való lelkesültség, a közös cél elérésére való törekvés, és ha a törekvésben, munkában szilárdan össze-